

دیداری از نمایشگاه نقاشات سوررئالیست ایران

۱۳۵۴ مای ۱۳۵۴ تحت مجسمه. محمد دوم

رویاها گاه فردی است و گاه تمثیلی و فراگیرنده مسائل اجتماعی است. مرضائی برای درگیری با مجهولی - که رویانام دارد - به سختی میکوشد و درکار او میتوان دید که چگونه به مجاهده بی طولانی برای ترسیم آنچه در ذهن دارد برخاسته است. طبیعت برهنه بدوی، آدمهای درگیر با خویش و با دیگران در آثار او جانی خاص دارند.

او بارنگهای تند و طرحهای نیمه هندسی اش به تصویرگری جهانی - انگار در آغاز خلقت - دست یافته که در آن همه چیز ساده و پذیرفتنی است. صف مردگان او، یکی از آثار ناب اوست که بیش از آثار دیگرش از راه و روش او حکایت دارد.

بسیاری از تابلوهای این نمایشگاه پیش از این هم در نمایشگاههای فردی و جمعی به نمایش در آن است از جمله گوشه‌یی از نمایشگاه خولی - که آثار تیریزی و بسوکی فررا در برمیگیرد، در مجموعه آثار سوررئالیستها آمده است.

* خولی ها شاید نقطه عطفی در آثار صادق تیریزی بود پس از تجربه های گوناگونی که در زمینه مینیاتور، حجم های هندسی، و حرکت های ضربه‌یی قلم مو کرده بود با پرداختن به «خولی» ها، او به شیوه خیالی سازی نزدیک شد و در حقیقت به نوعی بازآفرینی این آثار دست زد که توفیقی به‌مراه داشت.

این آثار طبیعت آمیز جای خالی آثار طنز آمیز را در نقاشی ما پر میکنند و خوشا که بنوعی ادامه یابد.

اگر تابلوهای تیریزی اینهمه سرشار از شوخی و شوگرولی است کارهای واحد خاکدان در جوار آثار او چه عبوس مینماید.

* واحد خاکدان با دقت یک ریاضی دان نقاشی میکند البته ریاضی دانی که فاصله ها را مراعات میکند اما تناسبها و جایگزینی ها را فراموش کرده است. اشپاه شیناور درفضا، چیزهای تازه در محیطی قدیمی، خرت و پرت های زندگی روزمره در فضائی باستانی لمحیی از گذشته و آینده، فراموش شده و بیاد آمده، ترکیبی از بود و نبود در آثار او رخ مینماید جانی نوشته‌ام که خاکدان در آستانه کشف دوباره جهان ایستاده است هر چند شوق این کشف او را شیفته وار به تصویر کردن همه چیز و امیدارد اما درکار او برغم اینهمه کثرت اصلا پریشانی و بی نظمی راه ندارد. این بی نظمی منظم این غیرمنطقی بودن حسابگرانه، واقعا دیدنی است.

* من بین کارهای محمود اقدسی، از گولاژ های او

در حاشیه جشنواره فیلم خوسم آمد. در تابلوهای رنگی او بیش از حد اضماع و احشاه آمیزاد پاره پاره شده است این مسخ و پارگی و دیدگی غیر منتظره نیست، اما آزار دهنده است، این اقدسی خواسته است که این هشیاری آزار دهنده را القاء کند؟

* رحیم روحانی و کریم روحانی را هم در این سالن دیدم. طرح های رحیم کاریکاتور هائی با متن و محتوای اجتماعی است بیشتر احساس دلنوزی برمی انگیزد ناپایداری و تفکر. هدفش انگار همرد است.

* اما کریم روحانی، من او را از نقاشان خوب این مجموعه می بینم روحانی بامایه‌یی که از نقاشی ایرانی درکارش گرفته، پروازی به سوی سوررئالیسم اروپائی دارد.

نقاشیهای اخیر او که مساله جنسیت را صریح و زنده منعکس میکند، بای پروائی آمیخته است، او دنیای وقیح را به نحوی قبیح ارائه میدهد، سزای این جهان همین است. نمونه های متفاوتی از کار او را در اینجا می بینیم اثری از او که گلوله پشمی در برابر صندلی باز شده است سخت زیباست.

* از کارهای بخش پور، اعتماد و شهامت می بارد. در فضاهائی که سخت ساده است گاه یک حرکت خط، یک چهره آشکار است. خط های او استوار، طرحش سریع و ماهرانه، حرفهای مبهم و متفکرانه است، آدمی را در برابر خود به درنگ وامیدارد. او دنیا را از پس یک توری ریزی بیند و در برابر ما نیز این تور ظریف را می آویزد در پس این تور تیره، خشونت برهنه درنگ لحظه رخ مینماید، رویاهای او آرامش نمیدهد اما او پارامی این پیقراری خود را منتقل میکند کار دشواری است.

* نمایشگاه سوررئالیست ها با کارایران درودی حسن خنمی می باید درودی ضربه‌یی به آینده می زند آواری از رنگ و هیجان را بر پرده جاری میکند تا باغبان با مجهول با آن دست نیافتنی آرمایی گلاویز شود، بسیار بارها او آن معنای بدست نیافتنی را یافته و تصویر کرده است.

مرغهای آتشین بالی که گوهری پریشانی دارند و از دوزخ رنگ گذر میکنند غم غربت آدمی مانده بر خاک را باز میگویند.

سخن دراز شد. درباره یک نمایشگاه جمعی را میتوان از همه حرف زد و در عین حال هیچ نگفت. آنچه آمد حاصل گشت و گذاری کوتاه در یک سالن بود، بگذارید آنرا ستایشی برای آشنائی با اینهمه نقاشی بحساب آورم.

دیداری از نمایشگاه نقاشان سوررئالیست ایران

هنر و ادبیات امروز

صفحه ۸

اطلاعات - پنجشنبه ۱۴ اسفندماه
۱۳۵۴ - شماره ۱۹۵۱

مرتبه جواد مجابی

نمایشگاه جمعی نقاشان ایرانی در گالری تخت جمشید

ایران دودوی - صادق تیریزی - بخش یوو -
صفاتیان سیدین الله رضائی - اسمعیل مرضائی -
رحیم روخانی - کریم روخانی - واحد خاکدان -
محمود انسی

کرده اند اما در برخورد آنها در یک نقطه میتوان آریا نگرانی آنها را در این خط شناخت و دوباره آن داوری کرد.
آثار این نقاشان را در نمایشگاه باز میبینیم * امین الله رضائی، طراح با استعدادی است. کارهایی که تا کنون عرضه کرده او را در گروه طراحان جهانی مقاسمی والا بخشیده است.
اما در جوار طرح های طنز آمیزش که سه نمونه آنها در این نمایشگاه میبینیم او تابلوهائی دارد که آنها را میتوان فضائی نامیده این آثار تکنیکی ساده دارد.
مستگلهای صنعتی، آسمکهای ماتینیسی، اسرارهای عجیب، در یک فضای شیشه ای و یخین جدا گرفته اند. این فضاها بیچ در بیچ شفافند آبی را به ماوراء نمیزد بلکه شفافی است که در پشت آن چیزی نیست رضائی در ارائه این فضا بخوبی موفق شده است بدون اینکه دچار کاپوسی شود یک دنیای شکنجی اور کاپوس وار را ترسیم کرده است.

* صفاتیان نقاش مستعدی است که جستجوهای صادقانه اش را همیشه جدی گرفته است. نقاشی برای او مثل زندگی کردن جدی است. بطور حرفه ای به نقاشی میرود و تکامل خود را در این زمینه دنبال میکند. او در این زمینه رنگهای سوخته گرم، فرمهای در هم شونده آمیختگی طبیعت و انسان در کالرش، و دین خون صوفیانه موسیقی و شعری در رنگ رنگهایش. او را نقاشی یا چشم اندازهای گسترده معرفی میکند. کار بزرگ او در این نمایشگاه در برگزیده تجربه های گوناگون او در زمینه بازیهای رنگی، فضا سازی و خنجرهای مرتبط است. او با خنجرهای رنگی نامشخص میل خود را به نامامسی و به پایان ترسیم بازگو میکند هر شکل در اثر او به شکلی دیگر میرسد. می بینند بدل میشود و از هر جنبه نامامسی نامامسی دیگر پدید می آید. اینجا مقصود از نامامسی بیکرانگی است محدود شدن به قالب های معین غرض و هائی از چهارچوبها است.

نمایشگاه سوررئالیست های ایران دیروز در نگار خانه تخت جمشید گذاشت. بافت.
اگر چه این نمایشگاه آثار بسیاری از نقاشان سوررئالیست را در بر نمیگیرد و حتی نامهای مشهوری چون آیدین اغداشلی، نازفر، اردشیر، محمص، پولادی و... در کاتالگ نمایشگاه نیست با این همه باید واقعت دستور برگزار یی یک نمایشگاه را در نظر گرفت و آن کمبودها را باین کوششها بخشید.
برگزاری یک نمایشگاهی از نقاشان وابسته به یک مکتب از چند نظر جالب است.
نمست اینکه تلاشهای ذهنی هنرمندان یک مکتب را بیش نظر میارود و ارتباط نقاشان یک نسل و یک طریقه را مشخص میکند. دیگر آنکه با این نمایشگاه تجربه های گوناگون این هنرمندان در مقایسه با یکدیگر مطرح میشود و مجال آرزوی بایی مجدد این آثار فراهم میگردد.
عمل متفاوتی برای گرایش نقاشان به شیوه سوررئالیسم میتوان یافت.

اول باید از تاثیر مینیاتور سخن گفت. بارهیی از آثار این نمایشگاه چه از نظر پرداخت و چه از نظر محتوا و مضمون در ارتباط با مینیاتور ایرانی است. نشانی از کارهای کریم روخانی، ذوقی از طایفه کریمی و مینیاتورهای استفاده شده است.
با مضامین تابلوهای صادق تیریزی در ارتباط با مینیاتور و نقاشیهای خیالی سازی است و شکل و مضمون آن بنوعی در رابطه با مینیاتور است.
بعضی دیگر تمایل بسیاری از نقاشان ایرانی به فضاهای شعر گونه و قصه پردازی در تابلو است این رسم کهن که نقاشی بوجه کتبه شعر و کامل کننده آن باشد هنوز در بسیاری از آثار معاصر ریشه دارد. در کارهای مرضائی و رضائی میتوان این جهت گیری را مشاهده کرد.
مهمترین عامل آن شاید پرداختن به نوع نقاشی استعصاری باشد که در آن سیلهای نشانه های ابهامی و رویاهای بی تعبیر نمائی مهم دارند. علت هرجه بانسد اکثرن ما شاهد بهم پوستگی جنبشی هستیم که در آن نقاشان در مجسمه سازان خط مشترکی دارند و اگر چه هر یک از خاستگاه فرهنگی خاصی بدینسو حرکت

پدید آوری از هنر نمایشگاه نقاشان شیوه‌های نوین در روایت سیمو در روایت سیمو است ایران

هنر و ادبیات امروز

صفحه ۸

اطلاعات - پنجشنبه ۱۴ اسفندماه
۱۳۵۴ - شماره ۱۴۹۵۱۰

مت‌یک جواد مجابی

نمایشگاه جمعی نقاشان ایرانی در گالری تخت جمشید

ایران درودی - صادق تبریزی - بخش پور -
صفائیان - امین‌الله رضائی ، اسمعیل رضائی -
رحیم روخانی - کریم روخانی - واحد خاکدان -
محمود اقدسی

نمایشگاه سوررئالیست های ایران
دیروز در نگار خانه تخت جمشید
گشایش یافت.
اگر چه این نمایشگاه آثار
بسیاری از نقاشان سوررئالیست
را در بر نمیگیرد و حتی نامهای
مشهوری چون آیدین اغداشلو،
نازفر، اردشیر محمص، پولادی
و... در کاتالگ نمایشگاه نیست
با این همه باید واقعت دشوار
برگزاری یک نمایشگاه را در نظر
گرفت و آن کمبودها را باین
کوشش‌ها بخشید.

برگزاری یک نمایشگاهی از
نقاشان وابسته به یک مکتب از
چند نظر جالب است
نخست اینکه تلاشهای ذهنی
هنرمندان یک مکتب را پیش نظر
میآورد و ارتباط نقاشان یک نسل
و یک طریقه را مشخص میکند.
دیگر آنکه با این نمایشگاه
تجربه‌های گوناگون این هنرمندان
در مقایسه با یکدیگر مطرح میشود
و مجال ارزش یابی مجدد این
آثار فراهم میگردد
علل متفاوتی برای گرایش
نقاشان به شیوه سوررئالیسم
میتوان یافت.

اول باید از تاثیر مینیاتور
سخن گفت. پاره‌یی از آثار این
نمایشگاه چه از نظر پرداخت و
چه از نظر محتوا و مضمون در
ارتباط با مینیاتور ایرانی است
مثلا در کارهای کریم روخانی
دقیقا از قلم گیری و پرداخت
مینیاتوری استفاده شده است.
یا مضامین تابلوهای صادق
تبریزی در ارتباط با مینیاتور و
نقاشیهای خیالی سازی است و
شکل و مضمون آن بنحوی در
رابطه با مینیاتور است.

علت دیگر تمایل بسیاری از
نقاشان ایرانی به فضاهای شعر
گونه و قصه پردازی در تابلو
است این رسم کهن، که نقاشی
توجیه کننده شعر و کامل کننده
آن باشد، هنوز در بسیاری از آثار
معاصر ریشه دارد. در کارهای
مرضائی و رضائی میتوان این
جهت گیری را مشاهده کرد
مهمترین عامل آن شاید پرداختن
به نوعی نقاشی استعماری باشد
که در آن سملهای نشانه‌های
ایهامی و رویاهای بی تعبیر جانی
مهم دارند. علت هرچه باشد،
اکنون ما شاهد بهم پیوستگی
جنشینی هستیم که در آن نقاشان و
مجسمه سازان خط مشترکی دارند
و اگر چه هریک از خاستگاه
فرهنگی خاصی بدینسو حرکت

کرده اند اما در برخورد آنها در
یک نقطه، میتوان آرما نگرانی آنها
را در این خط شناخت و درباره
ان دایوری کرد.
آثار این نقاشان را در
نمایشگاه باز میایم
* امین الله رضائی، طراح
با استعدادی است. کارهایی که تا
کنون عرضه کرده او را در گروه
طراحان هجائی مقامی والا
بخشیده است.

اما در جوار طرح‌های طنز
آمیزش که سه نمونه آنرا در این
نمایشگاه ببینیم او تابلوهائی دارد
که آنها را میتوان فضائی نامیده
این آثار تکنیکی ساده دارد.
دستگاههای صنعتی،
آدمکهای ماشینی، ابزارهای
عجیب، در یک فضای شیشه‌یی
و یخین جا گرفته‌اند. این
فضاهای بیج در بیج شفاف، آدمی
را به ماوراء نمیرسد بلکه شفافیتی
است که در پشت آن چیزی
نیست رضائی در ارائه این فضا
بخوبی موفق شده است، بدون
اینکه دچار کابوس شود یک
دنیای شگفتی آوز کابوس وار را
ترسیم کرده است.

* صفائیان نقاش مستعدی
است که جستجوهای صادقانه‌اش
را همیشه جدی گرفته است.
نقاشی برای او مثل زندگی کردن
جدی است. بطور حرفه‌یی به
نقاشی میردازد و تکامل خود را
مندیون این سختکوشی و تمرکز
است. رنگهای سوخته، گرم،
فرمهای در هم شونده آمیختگی
طبیعت و انسان در کارش، و
دیدن خون صوفیانه موسیقی و
شعر در رگ رنگهایش، او را
نقاشی با چشم اندازه‌های گسترده
معرفی میکند. کار بزرگ او در
این نمایشگاه در برگیرنده
تجربه‌های گوناگون او در زمینه
بازیهای رنگی، فضا سازی و
حجم‌های مرتبط است. او با
حجم‌های رنگی ناتمامش میل
خود را به ناتمامی و به پایان
نرسیدن بازگو میکند. هر شکل در
اثر
او به شکلی دیگر میرسد، می
پیوندد، بدل میشود و از هر چیز
ناتمامی، ناتمامی دیگر پدید می
آید، اینجا مقصود از ناتمامی،
بیکرانگی است محدود نشدن به
قالب‌های معین غرضم رهایی از
چهارچوبها است.

* اسمعیل مرضائی با چند
اثر خودشان داد که به رویاهای
خویش وفادار است این